

KANCELARIA ADWOKACKA
Jarosław Pardyka
A D W O K A T
09-402 Płock, ul. Kwiatka 29/1
tel./fax 24 264-04-06 NIP 774-002-66-26

Płock, 03.03.2014r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. J. Ch. Szucha 12 A
00-918 Warszawa

Strona skarżąca:

H W

ul.

reprezentowana przez:

adwokata Jarosława Pardykę

wpisanego na listę adwokatów prowadzoną przez
Okręgową Radę Adwokacką w Płocku
pod nr 11/P

adres kancelarii (adres do doręczeń):

Kancelaria Adwokacka
ul. Kwiatka 29 lok 1
09-410 Płock

orzeczenie naruszające konstytucyjne prawa strony skarżącej:

Postanowienie Sądu Okręgowego w Ł
Wydział Karny z dnia .11.2013r. sygn. akt.

Uczestnicy postępowania:

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu strony skarżącej, której pełnomocnictwo załączam, działając na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) oraz na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 z późn.

zm.), wnoszę o stwierdzenie, że:

art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tekst jednolity Dz. U. 2013, Nr 1388) jest niezgodny z art. 32 w zw. z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie w jakim pozbawia osoby w nim enumeratywnie niewskazane do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

Na podstawie art. 24 ust. 2 zd. drugie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym strona skarżąca wnosi o orzeczenie od Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zwrotu kosztów postępowania przed Trybunałem także w przypadku nieuwzględnienia skargi konstytucyjnej.

Określenie podstaw skargi konstytucyjnej:

1. Zdaniem strony skarżącej postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łódzki Wydział Karny z dnia 12.2013r., sygn. akt [] naruszyło prawa i wolności konstytucyjne wynikające z powołanych wyżej przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej powoływanej jako "Konstytucja RP").
2. Z wydaniem poruszanego postanowienia strona skarżąca łączy naruszenie prawa do równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP), prawa do ochrony czci i dobrego imienia (art. 47 Konstytucji RP), jak również prawa do nienaruszalności godności człowieka, zasady poszanowania tejże godności i zapewnienia jej ochrony przez władze publiczne (art. 30 Konstytucji RP).
3. Zastosowanie przez Sąd Apelacyjny w Łódzki Wydział Karny art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tekst jedn. Dz. U. 2013, Nr 1388) spowodowało odmówienie wszczęcia postępowania lustracyjnego wobec skarżącej.
4. Od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Łódzki Wydział Karny (dalej SA) nie

przysługuje żaden środek odwoławczy. Postanowienie S.A. w Ł z dnia .12.2013r., sygn. akt. jest prawomocne i nie podlega dalszemu zaskarżeniu (art. 519 Kodeksu postępowania karnego - *a contrario*).

UZASADNIENIE

Skarga konstytucyjna została oparta na następującym stanie faktycznym:

W dniu .07.2013r. skarżąca H W złożyła do Sądu Okręgowego w P wniosek o wszczęcie postępowania autolustracyjnego w celu stwierdzenia zgodności z prawdą złożonego przez skarżącą oświadczenia lustracyjnego. Skarżąca oparła swój wniosek na podstawie wynikającej z art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz. U. 2013, Nr 1388). W uzasadnieniu złożonego wniosku H W podała, iż w okresie po przemianie ustrojowej w 1989 roku była wielokrotnie pomawiana o współpracę ze Służbami Bezpieczeństwa, który to fakt spowodował wyizolowanie skarżącej ze społeczności ludzi prawych o postawach patriotycznych i niepodległościowych w P Krzywdę jaka spotkała skarżącą potęguje ponadto fakt, iż w przeszłości była aktywną działaczką S oraz, w okresie stanu wojennego działaczką podziemia. Mając na uwadze potrzebę oczyszczenia się z nieprawdziwych pomówień w 2001r. H W złożyła w Instytucie Pamięci Narodowej wniosek o przyznanie jej statusu osoby pokrzywdzonej (w rozumieniu aktualnie uchylonego art. 6 ustawy o IPN). W odpowiedzi na powyższy wniosek, otrzymaną dopiero w 2009 roku, poinformowano skarżącą, iż jak wynika z akt Instytutu Pamięci Narodowej, Służby Bezpieczeństwa oznaczyły jej osobę jako Po przeanalizowaniu dokumentów otrzymanych z IPN skarżąca stwierdziła, iż nie istnieją jakiegokolwiek dokumenty potwierdzające

poruszaną współpracę. W konsekwencji powyższego pismem z dnia .05.2013r. skarżąca zwróciła się do Biura Lustracyjnego IPN o przeprowadzenie w stosunku do niej postępowania lustracyjnego na wniosek Prokuratora IPN zgodnie z treścią art. 20 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Na ww. pismo H. W otrzymała odpowiedź odmowną z jednoczesnym stwierdzeniem, iż istnieje możliwość skorzystania przez nią z procedury autolustracyjnej na podstawie ust. 5 poruszanego przepisu cytowanej ustawy. Wobec powyższego złożony został poruszony na wstępie wniosek. Postanowieniem z dnia .11.2013r., sygn. akt , Sąd Okręgowy w Ł odmówił wszczęcia postępowania lustracyjnego wobec H W , bowiem, jak wynika to z treści sporządzonego uzasadnienia, skarżąca nie jest podmiotem uprawnionym do wszczęcia postępowania autolustracyjnego w myśl art. 20 ust. 3 i 5. W ocenie Sądu, z uwagi na treść złożonego wniosku, rozważeniu mógł podlegać wyłącznie tryb autolustracji opisany w art. 20 ust 5 wymienionej ustawy, zgodnie z którym uprawnienie do wszczęcia postępowania autolustracyjnego posiada osoba, która została publicznie pomówiona o współpracę ze służbami bezpieczeństwa. Jednakże, na skutek braku wykazania przez skarżącą, iż informacja o jej służbie lub współpracy z organami bezpieczeństwa została upubliczniona, złożony wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie. H. W zaskarżyła poruszone postanowienie. Dokonujący kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny w Ł utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie uznając wniesione zażalenie za bezzasadne. Od ww. postanowienia nie przysługuje środek zaskarżenia wobec czego droga sądowa w sprawie została wyczerpana.

Konstytucyjne wzorce kontroli mające zastosowanie w sprawie niniejszej

skargi konstytucyjnej oraz wykazanie naruszenia praw i wolności obywatelskich

I. Prawo równości (art. 32 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP)

1. Konstytucyjna zasada równości była i jest w historii najnowszej (począwszy od XVIII w.) stałym postulatem społeczeństwa w stosunku do każdego demokratycznego państwa. Równość wobec prawa należy rozumieć w ten sposób, iż wszystkie podmioty charakteryzujące się daną cechą istotną w stopniu równym, muszą być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań dyskryminujących, czy też faworyzujących określoną grupę osób. *W literaturze z zakresu prawa konstytucyjnego ugruntował się pogląd, że norma prawna zawarta w art. 32 Konstytucji stanowiąca, że wszyscy są równi wobec prawa, jest zasadą prawa i ma charakter lex generalis¹, zatem obowiązuje wobec wszystkich podmiotów prawa, poddanych polskiej jurysdykcji, to jest zarówno wobec osób fizycznych, jak i prawnych a nadto oznacza zarówno równość praw, jak i równość w prawie.² Taką interpretację tego przepisu Konstytucji podziela także Trybunał Konstytucyjny, dając wyraz swojemu stanowisku w wyroku z dnia 24 lutego 1999 r.³, w którym podkreślił zarówno istotę, jak i wagę zasady równości wobec prawa. Zgodnie ze stanowiskiem TK należy uznać, iż jeżeli pewien zbiór podmiotów cechuje określona, istotna cecha relewantna, to – istnieje konstytucyjny nakaz, aby takie podmioty należące do tej samej klasy, w ramach określonego stanu prawnego, czyli w podobnej sytuacji, traktowane były równo, zatem tak samo, bez różnicowania w postaci faworyzowania, ale i bez dyskryminacji. Trybunał także podkreślił, iż zasada równości podmiotów wobec prawa obowiązuje zarówno w procesie stosowania norm prawnych, jak i w procesie kształtowania*

¹ B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2004, s. 481.

² Z. Ziemiński, *Sprawiedliwość społeczna, jako pojęcie prawne*, Warszawa 1996, s. 53.

³ Zob. Wyrok TK z dnia 24.02.1999r., SK 4/98 OTK 1999r., nr 2 poz.24.

sytuacji podmiotów prawa, to jest w trakcie stanowienia norm prawnych. Trybunał przewiduje istnienie konieczności prowadzącej do zróżnicowania sytuacji prawnej określonego rodzaju grup podmiotów, nie wykluczając możliwości uprzywilejowania określonej grupy. Powyższa sytuacja może zaistnieć w charakterze uprzywilejowania pozytywnego, prowadzącej do wyrównania sytuacji prawnej, dla doprowadzenia w ten sposób do faktycznej równości wobec prawa.⁴ Odstępstwa od zasady równego uregulowania sytuacji prawnej podmiotów prawa występujących w podobnej sytuacji, stanowić muszą wyjątek od zasady. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że różnicowanie przez prawodawcę podmiotów prawa, które charakteryzują się wspólną cechą istotną, jest dopuszczalne, jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:

1) *musi ono mieć charakter relewantny, czyli musi pozostawać w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma, oraz ma służyć realizacji tego celu i treści. Innymi słowy - wprowadzone zróżnicowania muszą mieć charakter racjonalnie uzasadniony (zob. orzeczenie z dnia 12 grudnia 1994 r. K. 3/94 OTK 1994/II poz. 42).*

2) *kryterium to musi mieć charakter proporcjonalny. To znaczy, że waga interesu, któremu ma służyć zróżnicowanie sytuacji adresatów normy, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych.*

3) *kryterium to musi pozostawać w związku z zasadami, wartościami i normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych (zob. np. orzeczenie z dnia 23 października 1995 r. K. 4/95 OTK 1995/II poz. 31)⁵.*

Podkreślić należy, że zasada równości wobec prawa ma charakter podstawowy,

⁴ Zob. wyrok TK z dnia 13.03.1998r., K 4/98 OTK 1999r., nr 2 poz. 13.

⁵ Zob. wyrok TK z dnia 19.04.2012r., P 41/12 OTK ZU 2012/4A poz. 41.

*generalny i z jednej strony stanowi podstawową dyrektywę tworzenia prawa w Polsce, z drugiej zaś strony stanowi podstawę katalogu praw i wolności jednostki*⁶.

2. Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej skargi stwierdzić należy, iż ustawodawca poprzez oznaczenie osób, które zgodnie z treścią art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów pozostają uprawnione do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania autolustracyjnego niewątpliwie ingeruje w konstytucyjną zasadę równości wobec prawa. Nieuzasadnionym bowiem pozostaje różnicowanie sytuacji prawnej osób, w stosunku do których podniesiono zarzut współpracy ze Służbami Bezpieczeństwa, poprzez umożliwienie wszczęcia postępowania autolustracyjnego jedynie części z nich. Należy zważyć bowiem na cel jaki przyświecał ustawodawcy konstruującemu przepisy skarżonej ustawy w postaci stworzenia możliwości weryfikacji nieprawdziwych wiadomości o obywatelu i ich usunięcia. Osoba pokrzywdzona, pomówiona o współpracę ze służbami bezpieczeństwa może bowiem oczyścić swoje imię z nieprawdziwie poczynionego zarzutu, niejednokrotnie krzywdzącego i urągającego w znacznej mierze czci. Sformułowanie przez ustawodawcę dodatkowej przesłanki uprawniającej do wszczęcia postępowania autolustracyjnego w postaci wykazania, że zarzut współpracy ze służbami uczyniony został publicznie pozostaje zatem niezrozumiałe. Okoliczność dokonania publicznego pomówienia nie zmienia bowiem subiektywnego odczucia krzywdy i niesprawiedliwości dla osoby, której dotyka.

3. Powyższa sytuacja stoi w sprzeczności z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, który niejednokrotnie wskazywał, iż *zasada równości wobec*

⁶ *Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału . Wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zagadnień związanych z procesem legislacyjnym. Warszawa 2011, s. 11*

*prawa wymaga, aby wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, były traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących*⁷. Tym samym polski ustawodawca arbitralnie dokonał w skarżonym akcie prawnym uregulowania sytuacji tej samej kategorii podmiotów prawa (osób niezasadnie pomówionych o współpracę ze Służbami Bezpieczeństwa), bezzasadnie uprzywilejowując tylko część z nich, przyznając im prawo do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego.

4. Podkreślenia wymaga okoliczność, iż poruszany przepis był już przedmiotem badania jego zgodności z Konstytucją RP w zakresie w jakim ograniczał katalog osób uprawnionych do złożenia wniosku jedynie do osób pełniących przed dniem wejścia w życie ustawy funkcję publiczną, o której mowa w art. 4 w/w ustawy. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007r. (Dz.U.2007.85.571) poruszany przepis w rzeczonym zakresie został uznany za niezgodny z art. 2, art. 31 ust.3, art. 32 ust 2 i art. 45 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Prawo do nienaruszalności godności człowieka. Zasada poszanowania godności i zapewnienia jej ochrony przez władze publiczne (art. 30 Konstytucji).

5. Pojęcie godności nie zostało zdefiniowane zarówno w samej Konstytucji jak również w nauce prawa. Przyczyny takiego stanu rzeczy upatruje się w uznaniu, iż godność to sfera osobowości konkretyzująca się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to jest zmienne, kształtują je czynniki zewnętrzne uwarunkowane kulturowo,

⁷ Zob. Wyrok TK z 18 października 2011 r., sygn. SK 2/10, OTK ZU nr 8/A/2011, poz. 83 oraz orzeczenia TK z 11 kwietnia 1994 r., sygn. K 10/93, OTK w 1994 r., cz. 1, poz. 7 i 9 marca 1988 r., sygn. U 7/87, OTK w 1988 r., poz. 1

historycznie, religijnie, a także czynniki wewnętrzne, cechy psychiki człowieka. Godność tak ujęta ma charakter obiektywny, jest cechą przyrodzoną, przysługującą każdemu człowiekowi.

6. Zgodnie z treścią art. 30 Konstytucji RP godność stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Ustrojodawca pokazuje zatem, skąd wywodzi prawa i wolności jednostki stwierdzając, iż przysługują one istocie ludzkiej nie z faktu przyznania ich przez organ państwowy ani nie opierają się na nienazwanej, abstrakcyjnej podstawie, ale wywodzą się z określonej, posiadanej przez wszystkich ludzi cechy, a jest nią właśnie godność.

7. Z ustanowionej na gruncie cytowanego przepisu zasady nienaruszalności godności wynika zakaz podejmowania przez kogokolwiek jakichkolwiek działań mogących ją naruszyć lub choćby tylko ograniczyć. Władze publiczne są zobligowane do jej poszanowania - tzn. nienaruszania swoimi działaniami. Z drugiej strony winne zapewnić jej ochronę poprzez stworzenie systemu procedur, prawnych nakazów i zakazów zapobiegających wszelkim naruszeniom i zagrożeniom godności, jak również zapewnienie warunków sprzyjających zachowaniu godności.

8. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, iż zasada wyrażona w art. 30 Konstytucji, ze względu na jej abstrakcyjny charakter nie może stanowić samodzielnej podstawy stwierdzenia jej niezgodności z innymi przepisami. Podkreślenia wymaga jednakże fakt, iż ustrojodawca uczynił z godności płaszczyznę odniesienia dla systemu wartości, wokół którego zbudowano Konstytucję, a zarazem fundament całego porządku prawnego. Będąc źródłem praw i wolności, pojęcie godności determinuje sposób ich rozumienia i urzeczywistniania przez państwo. W konsekwencji wszelkie działania publiczne powinny uwzględniać istnienie pewnej sfery autonomii, w ramach której człowiek

może się w pełni realizować społecznie, a z drugiej strony działania te nie mogą prowadzić do tworzenia sytuacji prawnych lub faktycznych odbierających jednostce poczucie godności⁸.

9. Ograniczenie katalogu osób uprawnionych do wszczęcia postępowania autolustracyjnego w sposób jednoznaczny narusza opisaną zasadę. Ustawodawca nie tylko zaniechał zapewnienia właściwej ochrony poszanowania godności człowieka, ale przede wszystkim swoim działaniem doprowadził do sytuacji, w której władze publiczne, odmawiając skarżącej możliwości poddania się procesowi lustracyjnemu naruszyły jej prawo do poszanowania godności.

W tym stanie faktycznym i prawnym skarga konstytucyjna jest uzasadniona.

ADWOKAT

Jurystka Paulina

Załączniki:

- 1) dokument pełnomocnictwa,
- 2) potwierdzenie zapłaty opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa,
- 3) odpis postanowienia Sądu Okręgowego w Ł z dnia .11.2013r., sygn. akt
- 4) odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w Ł z dnia .12.2013r., sygn. akt
- 5) 4 odpisy skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami

⁸ zob. wyr. TK z 4.4.2001 r., K 11/00, OTK 2001, Nr 3, poz. 54